

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ
НАУК РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
Қазақстан Республикасының
педагогикалық ғылым академиясының
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық
университетінің

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
Abai Kazakh National Pedagogical
University

PUBLISHED SINCE 1944

6 (400)

NOVEMBER – DECEMBER 2022

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

БИЛЯЛОВ Дархан Нұрланұлы, PhD, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н = 2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2022
Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

БИЛЯЛОВ Дархан Нурланович, PhD, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального педагогического университета им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязгат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: ООО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2022

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

DEPUTY CHIEF DIRECTOR:

BILYALOV Darkhan Nurlanovich, Ph.D, Honorary Member of NAS RK, Rector of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 6**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 4**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2022

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

Э.Қ. Қуандықова^{1*}, Ш.Ш. Карбаева², А.Қ. Зиявдинова¹

¹Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Қазақстан, Алматы;

²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Қазақстан, Алматы.

E-mail.ru: elmira_kuandykova@mail.ru

ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚЫТУДА ПРАКТИКАҒА-БАҒДАРЛАУ ӘДІСТЕМЕСІ

Аннотация. Білім алушыларға білім берудің нәтижесі ретінде ұшқыр ойлау, өзіндік ізденіс және ақпаратты терең талдау қабілеттерін меңгеру танытылуы керек. Сонымен қатар, қазіргі кезде білім берудің мазмұны мен құралдары жанартылуда. Оқулықтар және қағаз түріндегі оқу құралдарымен қатар олардың электрондық нұсқалары шығарылуда. Көрнекілік құралдары өзгертіліп, оқу құралдары тиімді түрге өзгертілуде, және де бұл пәнді әр түрлі деңгейде меңгеруге мүмкіндік беріп отыр.

Қазіргі кезде география пәні мұғалімдерінің өз жұмысында көптеген оқытудың техникалық құралдарын және оқушылардың өміріне теледидар, радио, газет-журнал арқылы күнделікті келіп отыратын мәліметтерді қолдануына мүмкіншіліктері көп. Сонымен қатар, басқа да көрнекілік құралдары мен формалары ығыстырылып қалады. Ал географиялық білімді меңгеру барлық көрнекілік құралдар мен мүмкіндіктер үйлесімді қолданылған жағдайда ғана сәтті болады.

Осы орайда оқытудың тиімді құралы ретінде сандық көрсеткіштерді айтуға болады. Географияға байланысты нақты деректер келтіруде кез келген аймақтың халық санының орташа тығыздығын, қаңтар мен шілде айларының орташа температураларын анықтауда, биіктік бойынша қысым ылғалдылықты анықтауда, түрлі елдердің шаруашылық салаларының дамуына салыстырмалы сипаттама беруде, т.б. көптеген мәселелерге байланысты нақты көрсеткіштер келтіруде сандық көрсеткіштердің алатын орны зор. Көп жағдайда сандық көрсеткіштер білім алушылардың өз бетімен географиялық ұғымдарды түсінуіне мүмкіндік тудырады. Сонымен қатар түрлі кима, диаграмма, графикгерге талдау жасай отырып, әртүрлі мәселелерге қорытынды бере алады.

Түйін сөздер: газет-журналдыр, радио, теледидар, көрнекілік құрал.

Э.К. Куандықова^{1*}, Ш.Ш. Карбаева², А.Қ. Зиявдинова¹

¹Казахский национальный женский педагогический университет,
Казахстан, Алматы;

²Казахский национальный педагогический университет имени Абая,
Казахстан, Алматы.

E-mail.ru: elmira_kuandykova@mail.ru

МЕТОДИКА ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ ГЕОГРАФИИ

Аннотация. Результатом обучения обучающихся должно стать овладение ими умениями сообразительности, самостоятельного поиска и глубокого анализа информации. Кроме того, в настоящее время обновляется содержание и инструменты образования. Наряду с учебниками и учебными пособиями в бумажном виде выпускаются их электронные версии. Средства наглядности изменяются, учебные пособия преобразуются в эффективные, и это позволяет освоить предмет на разных уровнях.

В настоящее время учителя географии имеют возможность использовать в своей работе больше технических средств обучения и информацию, которая ежедневно посещает учащихся (телевидение, радио, газеты и журналы). Кроме того, будут вытеснены другие средства и формы визуализации. А овладение географическими знаниями будет успешным только в том случае, если все наглядные пособия и возможности будут использованы в гармонии.

В этой связи в качестве эффективного инструмента обучения можно назвать количественные показатели. В приведении точных данных, связанных с географией, большое место занимают количественные показатели в определении средней плотности населения любого региона, средних температур января и июля, определении влажности давления по высотам, сравнительной характеристике развития хозяйственных отраслей различных стран и т.д. В большинстве случаев количественные показатели позволяют обучающимся самостоятельно разбираться в географических понятиях. Кроме того, анализируя различные разрезы, диаграммы, графики, можно сделать выводы по каждому типу.

Ключевые слова: газета-журнал, радио, телевидение, наглядное пособие.

¹Kazakh National Women's teacher training University, Kazakhstan, Almaty;

²Abai Kazakh National Pedagogical University, Kazakhstan, Almaty.

E-mail.ru: elmira_kuandykova@mail.ru

METHODOLOGY OF PRACTICE-ORIENTED TEACHING OF GEOGRAPHY

Abstract. As a result of the education of students, their ability to think quickly, self-search and deep analysis of information should be recognized." In addition, the content and tools of education are currently being updated. Along with textbooks and paper manuals, their electronic versions are being produced. Visual aids are being modified, teaching aids are being transformed into effective ones, and this allows you to master the subject at different levels.

Currently, geography teachers have a lot of opportunities in their work to use technical means of teaching and information about the life of students (television, radio, newspapers and magazines). At the same time, other means and forms of visualization remain displaced. And the acquisition of geographical knowledge will be successful only if all visual means and capabilities are used harmoniously.

In this regard, quantitative indicators can be mentioned as an effective teaching tool. Quantitative indicators play an important role in providing accurate data related to geography, determining the average population density of any region, average temperatures in January and July, determining pressure and humidity in height, giving a comparative characteristic of the development of economic industries in different countries, etc. In most cases, quantitative indicators allow students to independently understand geographical concepts. It can also analyze various sections, diagrams, graphs, and give conclusions about various problems.

Key words: newspaper, magazine, Radio, television, visual media.

Кіріспе. Қазіргі уақытта география адам туралы кешенді ғылымның бөлігі ретінде қарастырылады. Оның мақсаты – адамзат қоғамының құрылымы мен мінез-құлқын зерттеу. Демек, бұл әлеуметтік ғылымдардың бірі. Әлеуметтік мәселелердің әрқайсысы адам істері мен шешімдерін зерттеудің өзіндік техникасын жасайды.

География да анда-санда әртүрлі өзгерістерге ұшырайды, яғни біз мұны түсіну үшін географияның даму жолын түсініп, ұғынып алуымыз керек. Бастапқыда География өте кең қамтылмаған. Адам, шын мәнінде, табиғаттың жаратылысы үнемі өзгерістеріп тұрады. Бұл даму үшін іргелі болып табылатын процестер (Максаковский, 1994). Сонымен қатар география прогрессивті, өзгермелі және динамикалық болатын пән. Қазіргі уақытта Географияны зерттеу пәнінің ауқымы кеңейді, бұл өте маңызды нәрсе. Географияны пән ретінде кең мағынада екі негізгі көмекшіге бөлуге болады яғни: - адам географиясы

- физикалық география.

География – “Өз өлкесінің”, елдің ғана емес, әлемнің де табиғи және әлеуметтік ерекшеліктерін білу заманауи үйлесімді тұлғаның қалыптасуын қамтамасыз ететін әмбебап құндылық болып көрінеді. Мақала жаһандық кеңістіктің, ірі аймақтар мен елдердің ерекшеліктерін анықтайтын табиғи және әлеуметтік-экономикалық компоненттердің байланыс механизмін түсіну негізінде қазіргі әлем туралы тұтас түсінік қалыптастыруға арналған. Негізгі мақсаттары келесідей:

- географиялық білімнің қажетті деңгейіне ие, қазіргі әлемнің алуан түрлілігін талдауға және бағалауға қабілетті, этносаралық, конфессия аралық және мәдениетаралық өзара іс-қимылға, кәсіпті саналы түрде таңдауға, өз елінің игілігі үшін болашақ жұмысқа дайын азаматты оқыту және тәрбиелеу;

- заманауи жоғары технологиялық коммуникациялық орта жағдайында әртүрлі типтегі және стильдегі ақпаратпен өз бетінше жұмыс істеу, проблемалық, логикалық және шығармашылық міндеттерді шешу, зерттеу және жобалау қызметінің дағдыларын қалыптастыру;

- білім алушылардың ағымдағы және болашақ қоғамдық өмірдегі жеке әлеуметтік табыстылығын қамтамасыз ету.

Қазіргі әлемнің географиясын зерттеу нәтижесінде білім алушы құрылымдық блоктарының негізгі ұғымдарын, терминдерін және семантикалық мазмұнын игеруі керек. Білім алушылар үшін қазіргі әлемдегі географиялық тенденцияларды, процестер мен құбылыстарды анықтау, бағалау және түсіндіру, географиялық ақпараттың әртүрлі көздерін қолдану, аймақтар мен әлем елдерінің кешенді географиялық сипаттамаларын жасау дағдылары қажет. Алынған білім мен дағдылар практикалық іс-әрекетте және күнделікті өмірде қолданылуы керек (Шатных, 2002).

Ақыл-ой қызметі жалпылау мен абстракцияның жоғары деңгейімен, құбылыстарды себептік түсіндіруге бейімділіктің артуымен, дәлелдеу қабілетімен сипатталады. Білім алушылар әртүрлі көзқарастарды түсінуге және өз пікірлерін жасауға ұмтылады; талдау барысы мен дәлелдеу әдістері нақты мәліметтерден кем емес. Есте сақтаудың дамуында алаңдататын ауызша-логикалық, семантикалық есте сақтаудың рөлі айтарлықтай артады (яғни, тапсырмалар тек “есте сақтауды” ғана емес, сонымен қатар мәтіннің жоспарлары мен схемаларын, рефераттарды құруды, негізгі ойларды бөліп көрсетуді, салыстыруды да қамтуы керек). Көптеген білім алушылар танымдық қызығушылықтардың кеңдігі мен тұрақтылығымен ерекшеленеді.

Мақсаты мен әдісі: Әлемнің жалпы сипаттамасында теориялық білімді басымдықпен қарастырумен сипатталатын дедуктивті құрылысы оны құрудың дидактикалық принциптерін қайта қарастыруға әкелді, оны В.П. Максаковский келесідей тұжырымдады: (Максаковский, 1994)

- оқу материалын іріктеу және жалпылау (ғылыми ұғымдар мен терминдерді мұқият іріктеу; фактологиялық материал көлемін азайту; кестелерде, диаграммаларда, картосхемаларда статистикалық деректерді ұсыну);

- фактілерге қатысты теорияның ұйымдастырушылық рөлін қамтамасыз ету (маңызды ережелер ең жарқын мысалдармен расталады);

- типологиялық тәсілді күшейту (“білімді ірілендіру” - елдерді өңірлер мен субөңірлерге біріктіру; барлық мазмұнына енетін типологиялық ұғымдар мен жалпылау жүйесін енгізу);

- оқу материалын танудың индуктивті және дедуктивті тәсілдерінің ұтымды үйлесімі;

- жалпы ғылыми ұғымдарды қалыптастырудағы жүйелі тәсіл;

- оқушылардың жалпы (жалпы білім беретін) және арнайы (географиялық) дағдылары мен өзіндік еңбек дағдыларының ұтымды үйлесімі;

- проблемалық тәсілді күшейту;

- білім алушылардың білімі мен дағдыларды өз бетінше алуға үлкен бағдарлануы (ақпараттық-түсіндірмелі оқытудан алшақтау, қызметтік тәсілді дамыту);

- оқытуға сараланған тәсілді күшейту (оқу процесін оңтайландыру: тапсырмалардың вариативтілігі мен саралануы, олардың арасында қарапайым, қосымша, күрделі және көңілді, шығармашылық, қорытынды болуы мүмкін);

- мазмұн мен презентация формасының оңтайлы үйлесімі (ғылыми материалды танымал ету).

Аталған әдістемелік әрекеттер келесі оқу дағдыларын меңгеруді қамтамасыз етеді:

- статистикалық материалдар мен бұқаралық ақпарат құралдарының деректерін талдау;

- әлеуметтік-экономикалық процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін себеп-салдарлық байланыстар орнату;

- баяндаманың, хабарламаның, эссенің толық жоспарын жасау;

- әлеуметтік-экономикалық процестер мен құбылыстардың байланыстарының картосхемаларын әзірлеу;

- статистикалық мәліметтер негізінде диаграммалар, кестелер, графиктер құру және тұжырымдар жасау;

- проблемалық мәселелерді талқылауға қатысу, талқылауға қатысу;

- мәтіннің әртүрлі түрлерімен және әлеуметтік-экономикалық мәліметтерді қамтитын ақпараттық көздермен жұмыс істеу.

Оқу жұмысын ұйымдастырған кезде мұғалім дәстүрлі және жаңа әдістемелік әдістердің кеңінен қолдана алады. Оқу процесін ұйымдастырудың негізгі формалары. Оқу процесінің көрсетілген сипаты және білім алушылар оқыту жүйесінің элементтерімен сабақтарды белсенді толтыруды талап етеді, оның әдістемелік ерекшеліктері келесі позицияларды анықтайды (Шатных, 2002).

Географиялық мазмұнның әртүрлі компоненттер жүйесін құрайтын оқытуды ұйымдастырудың белгілі бір формаларына сәйкестігі. Дәрістер сабақ жүйесінде кең орын алады. Олар теориялық білімді үлкен блоктармен зерттеуді қамтамасыз етуге арналған. Сабақта эмпирикалық білім игеріледі, географиялық ақпараттың әртүрлі көздерімен жұмыс істеу, географиялық

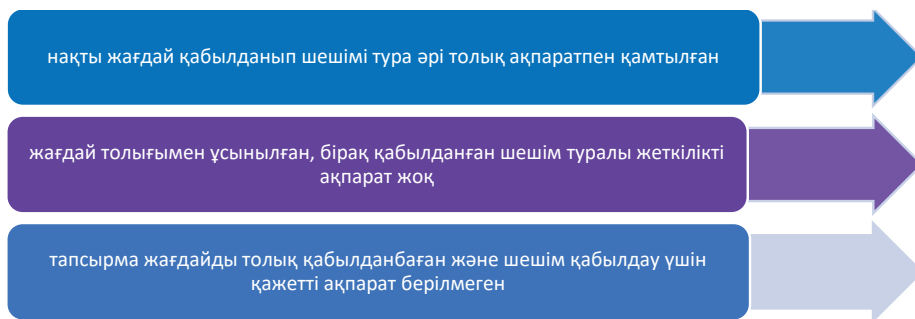
объектілерді сипаттау және салыстыру дағдылары қалыптасады. Сабақтың басты міндеті-оқу материалын жалпылау, қоғам өміріндегі түрлі мәселелерді бөліп көрсету және талдау. Оқу процесін ұйымдастырудың тағы бір әдісі интерактивті қолдану, жекелеген континенттер мен мемлекеттер туралы теориялық, эмпирикалық және әдіснамалық білімді қоса алғанда, білім алушылардың білімін кеңейтуге мүмкіндік береді.

Әдеби дереккөздерді талдап критерийлер арылы жіктейтін нақты, интерактивті әдіс жоқ. Интерактивті оқыту әдістерін үш топқа бөлу арқылы қарастырамыз, олар:

- ситуациялық,
- пікірталас,
- эксперименттік немесе эмпирикалық.

Ситуациялық әдістер білім беру процесін нақты өмірге барынша жақындатуды болжайды. Адам қызметінде белгілі бір шындыққа тән жағдайды таңдаумен ерекшеленеді. Бұл жағдайды талдаудың әртүрлі аспектілері білім алушыларға балама шешімдерді іздеуге итермелейді. Осылайша, олардың ойлауы ынталандырылады және олардың білімі мен дағдылары жаңарады. Ынталандыру кезінде білім жаңа жағдайға ауысып, мақсаттың оңтайлы шешімін табуға көмектеседі. Әдістердің жағдайы үшін олардың қолданылуы жаңа білім алумен емес, бұрыннан үйренген оқу материалын шоғырландырумен және шығармашылықпен қолданумен байланысты екендігі маңызды.

Ситуациялық модельдер жағдайға кіріспе жағдайы және талдау болып табылады. Оларды авторларымыз үш нұсқаға бөлді: (1 сурет)

(1 сурет)

Ситуациялық әдістерді қолдануда бірқатар кезеңдер ерекшеленеді:

- оқушылар қол жеткізуі керек мақсатты анықтау;
- жағдайдың мазмұнын ұсыну;
- оқушылар орындауы керек әрекеттерді көрсету;
- топтарды құру, жауапты таңдау, жұмыс ережесін нақтылау;
- жағдайды топтық талқылау, әртүрлі пікірлер айту, қорғау үшін дәлелдерді таңдау;
- топтық талқылау және әрқайсысының пікірлерін талдау топтардан;

-қорытындылар және нәтижелерді бағалау.

Имитациялық әдістер ойын түрлерінің бірін білдіреді. Рөлдік (симуляциялық) ойындар ерекше назар аударуға тұрарлық. Олар нақты жағдайларға негізделген, яғни шындыққа еліктейді.

Модельдеудің ең көп таралған классификациясы – абстракция деңгейі. Модельдеуге кейс-стади, рөлдік ойындар, ойындарды модельдеу, машиналық модельдеу жатады (Карр, 2012). Кейс әдісі проблемалық жағдайларды модельдеу және шешу болып табылады. Оны білім беру процесінде әртүрлі тәсілдермен қолдануға болады. Кейстерді қолданудың тиімділігі оның оқу мазмұнымен, білім алушылардың жас ерекшеліктерімен, кейс авторының тапсырманы енгізу, баяндау және қою, нақты болу және нақты шешімге бағытталмау арқылы жағдайды елестету қабілетімен анықталады.

Істер келесідей құрылымдалған: мақсат – нақты істі сипаттау, толық ақпарат беру-практикалық міндеттер. Кейстер тәжірибеден нақты жағдайларды сипаттайды, олар тәжірибеге негізделген және бірлескен оқыту тәсілін қолданудың нәтижесі болып табылады. Бұл кейстерді құрастыру кезеңінде және қажет болған жағдайда жеке немесе топтық жұмыстың нәтижелерін бағалау үшін жүзеге асырылады. Қарым-қатынасты, өзара әрекеттесумен немесе ынтымақтастықпен ғана емес, сонымен қатар жауапкершілік немесе төзімділік сияқты жеке қасиеттерді дамытуды ынталандыратын оқытудың интерактивті түрі – сараптамалық оқыту. Бұл әлеуметтену және қоғамдастыққа ену үшін тәуелсіз оқыту стратегиясын және тұжырымдамаларды басқаларға беру дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Оқытудың интерактивті әдістерін қолданудың негізгі шарттары:

- топтық жұмысқа бағдарлану;
- жобаларды іске асыру;
- плакаттар дайындау;
- тұжырымдамалық карталар құру;
- нәтижелерді рефлексивті бағалау;
- пәнаралық сипаттағы мәселелерді шешу;
- танымдық іс-әрекеттегі оқушылардың дербестігін арттыру болып табылады.

Білім алушылардың географиялық мәдениетін қалыптастыру қазіргі заманғы білім беру стратегияларын қолданудың нәтижесі негізделеді, олардың негізгі компоненті оқытудың интерактивті әдістері болып табылады (Белевич, 1976). Олар географиялық білім беру сапасын арттырудың және оның мақсатына жетудің мүмкін жолдарының бірі болып табылады, өйткені оларды қолдану: өзара іс-қимылға негізделген өзара іс-қимылдың жаңа түрін; жаңа құзыреттер мен жеке дағдыларды – өз бетінше зерделеу, оқытудың жаңа әдістерін (оның ішінде интерактивті) қабылдау, сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін қалыптастыруға әкеледі; креативтілік; өмір бойы оқыту; рефлексия қабілеті; жаңа дағдылар – үнемі өзгеріп отыратын ақпаратпен жұмыс істеу, өз пікірін қорғау, топтық жұмыс және т.б. табылады.

Нәтижелер мен талқылау. Оқу жұмысын ұйымдастырған кезде мұғалім жаңа әдістемелік әдістерді қолдана алады, олардың арасында “миға шабуыл” (ағылш., brainstorming) тиімді. Оның көмегімен ең маңызды географиялық идеяларды тереңдетудің алғышарттарын тез белгілеп, ұсынуға болады. Шабуыл кезінде бірлескен анықтау және басымдық беріледі, ал нәтиже сабақтың негізі мен бағытын қалыптастырады. Қабылдау білім алушылардың арнайы дайындығын қажет етпейді. Оның әмбебаптығы кез-келген оқу мәселесін шешуге мүмкіндік береді.

“Адам және жер ресурстары” тақырыбын зерттеу. Тақырыпты зерделеу нәтижесінде білім алушылар адамның жерді игеру кезеңдері, адамның табиғатпен байланысының сипаты мен динамикасын білуі, әлемнің маңызды табиғи ресурстарының географиясын және оларды пайдалану ерекшеліктерін игеруі, адамның табиғи ортаға әсерін оңтайландыру қажеттілігіне көз жеткізуі, тақырыптың жалпы түсініктерін тұжырымдап, олардың мазмұнын ашуы. Білім алушылар сондай-ақ жекелеген елдер мен өңірлердің табиғи ресурстармен қамтамасыз етілуін, оларды пайдалану сипатын, әлемдегі геоэкологиялық жағдайдың ерекшеліктерін бағалауы тиіс. Ол үшін әр түрлі ақпарат көздерін қолдану және әр түрлі ағымдағы оқиғалар мен жағдайлардың географиялық аспектілерін анықтау және түсіндіру үшін күнделікті өмірде алған білімдері мен дағдыларын пайдалану қажет (Кадацкая, 2002).

Мұндағы ең маңызды дидактикалық міндет – адамның жер кеңістігін игеру процесі туралы тұтас идеяны қалыптастыру. Ол үшін тұжырымдамалық тақырыптық аппарат бекітілген доминантты тұжырымдамалық ережелерді жаңартудан тұратын семантикалық доминантты қолдану керек. Бірнеше карталарды салыстыру табиғат компоненттері арасында өзара байланыс орнатуға және жекелеген елдер мен аймақтардың ресурстармен қамтамасыз етілуіне баға беруге мүмкіндік береді.

Пәнаралық байланыстар негізінде жобалық іс-шаралар ұйымдастырылуы мүмкін, мысалы, қоршаған ортаның ластануы, тұщы судың жетіспеушілігі және т.б.

“Халық географиясы”. Халық – бұл белгілі бір аумақта тұратын адамдардың жиынтығы, қоғамның негізгі рухани және материалдық компоненті. Халық ең алдымен есептелуге жатады. Сондықтан әлем халқының географиясын зерттеу оның санын талдаудан басталады. Келесі қадам – халықтың этникалық әртүрлілігі. Миллиардтаған адамзат күрделі этникалық жүйені білдіреді. Адамдар сыртқы белгілерімен ерекшеленеді, сонымен қатар тілі, әдет-ғұрпы, мінезі, дүниетанымы және т.б. бұл ерекшеліктер саясатта, экономикада және адам өмірінің басқа салаларында көрінеді.

Халықтың маңызы – бұл халықтың жас және жыныстық құрылымы. Олар көбею процесіне әсер етеді, адамдардың жалпы типін сақтауға мүмкіндік береді, жалпы дамудың көптеген параметрлерін анықтайды және бүкіл адам өміріне үлкен әсер етеді.

Бұдан әрі халықтың аумақтық ұйымы. Кез-келген аумақтың халқы

жасына, жынысына, отбасылық жағдайына, кәсібіне, сеніміне, тіліне және тіпті азаматтығына қарай ерекшеленетін адамдар тобынан тұрады. Бұл бір-біріне ұқсамайтын топтардың арақатынасы кеңістікте де, уақытта да өзгереді. Нәтижесінде популяцияның қоныстану түрлері мен формаларында айырмашылықтар пайда болады, нәтижесінде географиялық кеңістіктің ерекше сипаты пайда болады. Халықтың көші-қоны – көші-қон мен мигранттардың жаңа геокеңістіктік жағдайға және өмір сүру жағдайларына бейімделуінен тұратын күрделі әлеуметтік процесс. Көші-қон өндіргіш күштердің дамуымен, халықтың орналасуы мен табиғи қозғалысының ерекшеліктерімен, урбанизация мен әлеуметтік ұтқырлық деңгейімен, саяси жағдаймен және кейде географиялық жағдайлармен тығыз байланысты. Бұл байланыстарды талдау көші-қон механизмін анықтауға мүмкіндік береді. Оның қазіргі әлемдегі қозғаушы күштері әлеуметтік-экономикалық, саяси, діни және әскери себептер болып табылады.

Жоспар құру кезінде білім алушылар халықтың тығыздығы, қоныстану формалары, халықтың табиғи және механикалық қозғалысы, еңбек ресурстары, урбанизация және т.б. туралы білімдері бар екенін ескеру қажет, сондықтан идеяларды тереңдету және жаңа ұғымдарды енгізумен қатар графикалық, статистикалық және картографиялық көздерден ақпарат алу дағдыларын дамытуға ерекше назар аударамыз. Олармен жұмыс жаңа материалды ұсыну кезінде, практикалық тапсырмаларды орындау кезінде сабақтарда жүргізіледі және үй тапсырмасы ретінде ерекшеленеді. Қазіргі әлемді түсіну үшін мәдениеттің, діндердің және өркениеттердің маңыздылығын ескере отырып, әлемдік ғылымның көрнекті өкілдерінің осы категорияларды бағалайтын пікірлеріне жүгінген жөн. Мұндай әдіс білім алушылардың танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамытуды ынталандырады, тұлғаның эмоционалды саласына әсер етеді.

“Әлемдік экономика географиясы” тақырыбын зерттеу. Әлемдік экономика әлемнің барлық елдерінің өзара іс-қимыл жасайтын ұлттық шаруашылықтарының әмбебап жүйесі ретінде нақты өмір сүреді. Бұл тұжырымдама біздің планетамызда бар өндірістің барлық әдістерін, сонымен қатар экономикалық дамуға қажетті жағдай жасайтын әлеуметтік процестер мен құбылыстарды қамтиды. Білім алушылар әлемдік экономиканың қалай жұмыс істейтінін, оны қандай салалар мен секторлар бейнелейтінін, жаһанданудың мәні неде екенін, ғылыми-техникалық революция қандай рөл атқаратынын, Халықаралық еңбек бөлінісі нені білдіретінін түсінуі керек. Жаһандану процесін түсіндіру әлемдік экономикаға қатысушылардың өзара тәуелділігі мен өзара іс-қимылының қарқынды өсуінің маңыздылығын көрсетеді. Бұл ретте жекелеген елдердің де, тұтастай алғанда әлемнің де салалық және кеңістіктік құрылымдарындағы прогрессивті өзгерістердің негізгі қозғаушы күші ғылыми-техникалық революция болып қала береді. Ол сондай-ақ адамзат қоғамының өмірінің барлық басқа салаларына әсер етеді, қазіргі дәуірдің келбетін анықтайды. Нәтижесінде елдердің экономикалық келбетін олардың

халықаралық мамандануы анықтайды. Сонымен қатар әлемдік экономика салаларының географиясын: тау-кен және энергетика, өңдеу өнеркәсібі, Ауыл шаруашылығы, көлік және қызмет көрсету салаларын зерттеуді қамтиды.

Қорытынды. Оқытудың интерактивті әдістері білім алушыларды бір-бірімен өзара әрекеттесетін, ақпарат алмасатын, жағдайларды модельдейтін, өздерінің іс-әрекеттері мен мінез-құлқын бағалайтын, жергілікті деңгейдегі нақты мәселелерді білім беру іс-әрекетінің әртүрлі түрлерінде бірлесіп шешу үшін нақты ынтымақтастық атмосферасына енетін, географиялық білім беру мазмұнын сапалы зерттеуді қамтамасыз ететін бірлескен танымдық іс-әрекетінің әдістерін реттейді. Оқытудың интерактивті әдістерінің табиғаты білім алушының мұғаліммен, компьютермен, қоршаған ортамен және қазіргі заманның геоэкологиялық проблемалары туралы әртүрлі ақпарат көздерімен белсенді және жақсы ұйымдастырылған өнімді өзара әрекеттесу процесінде жаңа танымдық тәжірибе алуына негізделген.

Интерактивті білім беру конструктивизм және когнитивті психология философиясын іс жүзінде жүзеге асырады, өйткені ол білім беру процесінде білім алушылардың қажеттіліктері мен білімнің әлеуметтік табиғаты төңірегінде құрылады, әлеуметтік-демократиялық қарым-қатынас пен шығармашылық өзара әрекеттесуге жағдай жасайды, сонымен бірге білім қалыптастырады, дағдылар мен құзыреттіліктерді дамытады. Ғылыми-техникалық революция кезеңіндегі әлемдік экономиканың даму ерекшеліктері дәрісте қысқаша ашылады, оның барысында білім алушылар анықтамалық реферат жасайды, содан кейін оны үй тапсырмасын орындау кезінде негізгі ережелер мен нақты мысалдардың жазбаларымен толықтырады.

Артта қалу, аштық, ауру, энергетикалық және шикізаттық, экологиялық жаһандық проблемалар бүкіл адамзатқа үлкен қауіп төндіреді. Бұл проблемалардың жаһандық сипаты көптеген елдердің тұрғындары әлемдік дамуға өнімді қатыса алмайтындығымен анықталады. Осылайша, жаһандық проблемалар терең әлеуметтік және саяси мазмұнға ие. Оларды шешу үшін адамзаттың ынтымақтастығы, белгілі бір адамның ақылға қонымды және жауапты мінез-құлқы қажет, яғни “адами өлшемін” күшейту керек.

Information about the authors:

Kuandykova Elmira Kuanykyzy – Kazakh National Women’s teacher training University, Institute of Natural Science, Master of Geography, Senior Lecturer, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3050-3587>;

Karbayeva Sholpan Shaikenovna – Candidate of pedagogical sciences, associate professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Institute of Natural sciences and geography, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4135-5740>;

Ziyavdinova Asyl Kadyrkhanovna – Kazakh National Women’s teacher training University, Institute of Natural Science, Master of Chemistry, Senior Lecturer, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5922-9932>.

ӘДЕБИЕТТЕР:

Географияны оқыту методикасы. Практикалық жұмыстар. Под ред. И.В. Белевич. Алматы. Мектеп. 1976 ж.

Географические наглядности в преподавании географии. Р.А. Заездный. М. Просвещение. 1977 г.

Kostova, Z., Vladimirova, E. (2011). Interaktivno obuchenie: sashtnost, trudnosti, teoretichni osnovi i kritichni otsenki. Strategii na obrazovatelnata i nauchnata politika. br. 3, s.203-238.

Кадацкая Н.В. Интерактивные методы обучения на уроках географии / Н.В. Кадацкая [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://nsportal.ru/shkola/geografiya/library/2021/07/24/interaktivnye-metody-obucheniya-naurokah-geografii> (дата обращения: 25.05.2022).

Kapp, K.M. The Gamification of Learning and Instruction: Game-Based Methods and Strategies for Training and Education. Int. J. Gaming Comput. Simul. 2012, 4, 81–83.

Mangal & Mangal, (2012) Essentials of Educational Technology, PNI Private Limited, New Delhi Rao, Usha (2012) Educational Technology, Himalaya Publishing House, Delhi.

Маркулис С.Р. Модель повышения информационнокоммуникационной компетентности педагогических работников в условиях ресурсного центра: дис. ... канд. пед. наук. – М., 2010. – 239 с. 131 Трайнев В.А., Трайнев И.В. Системы и методы стратегии повышения качества педагогического образования. Обобщение и практика. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К^о», 2006. – 294 с.

Максаковский В. П. Методическое пособие по экономической и социальной географии мира: книга для учителя. М., 1994.

Шатных А. В. Современный урок географии. Ч. 3: Методические разработки уроков географии в 10 классе / под ред. И.И. Бариновой. М., 2002. С. 38.

REFERENCES:

Geographical features in the preparation of geography. R.A. Zaezdny. M. Enlightenment. Onethousandninehundredseventyseven.

The use of computers in teaching geography. L.M. Pancheshnikova. M. Enlightenment. Onethousandninehundredseventyseven.

Kostova, Z., Vladimirova, E. (2011). Interaktivno obuchenie: sashtnost, trudnosti, teoretichni osnovi i kritichni otsenki. Strategii na obrazovatelnata i nauchnata politika. br. 3, s.203-238.

Kadackaja N.V. (2021). Interaktivnye metody obucheniya na urokah geografii / N.V. Kadackaja [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <https://nsportal.ru/shkola/geografiya/library/2021/07/24/interaktivnye-metody-obucheniya-naurokah-geografii> (data obrashheniya: 25.05.2022).

Kapp, K.M. The Gamification of Learning and Instruction: Game-Based Methods and Strategies for Training and Education. Int. J. Gaming Comput. Simul. 2012, 4, 81–83.

Methods of teaching geography. Practical work. Edited by I.V. Belevich. Almaty. School. Onethousandninehundredseventysix.

Markulis S.R. A model for improving the information and communication competence of teaching staff in the conditions of a resource center: dis. cand. candidate of Pedagogical Sciences. - M., 2010. - 239 p. 131

Traynev V.A., Traynev I.V. Systems and methods of strategy for improving the quality of pedagogical education. Generalization and practice. - M.

Maksakovskiy V.P. Methodical manual on economic and social geography of the world: a book for a teacher. M., 1994.

Shatnykh A.V. A modern lesson in geography. Part 3: Methodological development of geography lessons in grade 10 / ed. I. I. Barinova. M., 2002. S. 38.

Sel'skoe, lesnoe i rybnoe hozyajstvo v Respublike Kazahstan. 2017 – 2021. // Statisticheskij sbornik na kazahskom i russkom yazykah. Nursultan. 2019.

Zanyatost' v Kazahstane. 2017 – 2021. // Statisticheskij sbornik na kazahskom i russkom yazykah. Nursultan. 2019.

Zubareva Yu.V., Pilipenko L.M. Problemy vedeniya agrobiznesa i napravleniya ih resheniya // Fundamental'nye issledovaniya. - 2019. - № 12(4). – S. 858-862.

Moldashev A.B. APK Kazahstana: problemy razvitiya i poisk ih resheniya // Problemy agrorynka. – 2019. – №3. – S. 7-13.

Radhakrishna A., Satya Raju R.A Study on The Effect of Human Resource Development On Employment Relations // IUP Journal of Management Research. Business Source Complete. 2018.

Trudovye resursy. URL: [http:// https://ru.wikipedia.org/wiki/Трудовые_ресурсы](http://https://ru.wikipedia.org/wiki/Трудовые_ресурсы).

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

- Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Г.Р. Кошанова**
КЕЙС ТЕХНОЛОГИЯЛАР - ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ЖЕТІСТІГІН
БАҚЫЛАУ МЕН БАҒАЛАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ФОРМАСЫ.....5
- Г. Ақан, С.К. Рахимжанова, С.К. Серикова**
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ШЕТ ТІЛДІ ОҚЫТУ АРҚЫЛЫ
БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ БОЙЫНДА ІЗГІЛІК ҚАСИЕТТЕРІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....23
- Д.О. Айтенова, А.П. Мынбаева, Д.Н. Байғутова**
ҚАРАХАН ДӘУІРІ ӘДЕБИЕТІН ЖЕКЕ ПӘН РЕТІНДЕ ОҚЫТУ.....37
- А.М. Елубай**
КОНЦЕПТУАЛДЫ ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕ: ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ТҮРІК
ТІЛДЕРІНДЕГІ ӘЙЕЛГЕ ҚАТЫСТЫ МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕР.....45
- Ф.М. Ержанова, Ж.Б. Ибраева, С.К. Серикова**
ОРЫС ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ШЕТ ТІЛІ РЕТІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ
БЕЛСЕНДІ ФОРМАЛАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ.....61
- Д.Б. Ешенкулова, С.Е. Манабаева, Г.А. Омарова, Г.Б. Мауленбердиева,
А.Б. Сикимбаева**
ЖОҒАРЫ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ӨЗДІК ОҚУ ІС-ӘРЕКЕТІН
БАСҚАРУҒА БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ДАЯРЛЫҒЫН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....72
- С.Е. Жильгельдинов, Н.Б. Шамуратова, А.К. Кенжебаева,
Н.К. Тулемисова, Б.К. Сулейменова, Р.Б. Қурманалинова**
ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ЖАҢА БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІ
РЕТІНДЕ.....87
- Ж. Изтаева, З. Смаилова, Г. Баусариева, С. Тлеубай, А. Қасымбекова**
ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ НӨЛДІК ФОРМАНЫ ОҚЫТУДА АҚПАРАТТЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....98
- А.Б. Керімбердина, А.К. Садвакасова, Н.К. Наурызова**
ЖАСАНДЫ НЕЙРОНДЫҚ ЖЕЛІЛЕРДЕ ДЕРЕКТЕРДІ ӨҢДЕУДІҢ
ТӘЖІРИБЕЛІК БАҒЫТТАРЫ.....111

Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, İsmet Çetin, Ж. Ерахметқызы
ӘДЕБИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ
НЕГІЗДЕРІ.....120

Э.Қ. Қуандықова, Ш.Ш. Карбаева, А.Қ. Зиявдинова
ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚИТУДА ПРАКТИКАҒА-БАҒДАРЛАУ
ӘДІСТЕМЕСІ.....130

Г.Т. Курбанкулова, Ә.С. Стамбекова
БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТЕРІНІҢ ҰЛТТЫҚ
ҚҰНДЫЛЫҚТАР БАҒДАРЫН ДАМУ МҮМКІНДІКТЕРІ.....141

А.К. Мамбеталиева, А.Т. Туралбаева
БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТАРЫНЫҢ ЖАСАНДЫ
ИНТЕЛЛЕКТ ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНУЫНЫҢ МАҢЫЗЫ.....155

М.Е. Рахметов, А.К. Садвақасова
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ҚАШЫҚТЫҚТАН
ОҚИТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ЭЛЕМЕНТТЕРІ БАР БІЛІМ БЕРУ
ПЛАТФОРМАЛАРЫ: МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН
АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ.....166

**Б.К. Сансызбаева, Ж.Н. Бисенбаева, Н.С. Ашимова, А.Туреханова,
С. Рахимжанова**
ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ-ТАНЫМДЫҚ ТӘСІЛДЕР БОЛАШАҚ АҒЫЛШЫН
ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЛИНГВО-ӘДІСТЕМЕЛІК РЕФЛЕКЦИЯСЫН
ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ.....175

Б. Хасен, Ж. Жұмабаева
БАСТАУЫШ СЫНЫПҚА АРНАЛҒАН «МУЗЫКА» ОҚУЛЫҚТАРЫ
МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ПСИХОЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ТҮРҒЫДАН
ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЖАС ЕРЕКШЕЛІГІНЕ СӘЙКЕСТІГІ.....189

**А.К. Шашаев, А.А. Мақсұтова, Р.Ж. Мрзабаева, Г.С. Махарова,
М. Бақытқызы, Г.К. Шашаева**
ҚАЗАҚ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ АҒARTУШЫЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ҚЫЗМЕТІ.....200

ЭКОНОМИКА

Ж.С. Абдрахманова, А.Б. Мотгаева, А.С. Бухатова, С.С. Ургушева
ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША МЕДИЦИНАЛЫҚ
ҚЫЗМЕТТЕР НАРЫҒЫН ЦИФРЛАНДЫРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....215

Л.О. Абылкасимова ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ.....	229
Г.И. Ахметова, З.О. Иманбаева, Ж.Қ. Басшиева, Б.Б. Дуйсенбаева, Ш.Т. Нургалиева АҚТӨБЕ Өңірінде мал шаруашылығында кластерлік басқаруды дамыту.....	242
Г.Ж. Байбосынова, Б.О. Казыбаев, А.А. Адешова, С.А. Абилдаханова, А.Р. Калымбетова ҚАЗАҚСТАНДА КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ СТРАТЕГИЯСЫН ІСКЕ АСЫРУДЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ.....	256
А. Бердибекова, Л.М. Муталиева, Л.М. Шаяхметова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІШКІ ТУРИСТІК НАРЫҒЫНЫҢ ЖАҒДАЯТЫНА ТАЛДАУ.....	271
С.Т. Дошманова, Б.М. Таскарина, М.А. Тлеубергенова, Б.Ж. Болатова, А.М. Сапаргали ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҒЫЛЫМНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН ЖӘНЕ ОНЫҢ ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАҒА ӘСЕРІН ТАЛДАУ.....	282
А.О. Жағыпарова, Ж.У. Тулегенова, Д.М. Мухияева, Г.К. Бекбусинова, Г.Б.Алина COVID 19-ДАҒДАРЫСЫ КЕЗІНДЕГІ САЛЫҚТЫҚ ӘКІМШІЛЕНДІРУДІҢ ТИІМДІЛІГІН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ.....	298
З.О. Иманбаева, К.Б. Сатымбекова, Б.И. Сатенов, З.А. Бигельдиева, А.Ж. Зейнуллина ӘЛЕУМЕТТІК ШЫҒЫНДАРДЫ ЕСЕПКЕ АЛУ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ ДАМУ ЖАҒДАЙЫНДА ТАЛДАУ.....	308
А.С. Кадырова, Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, М.С. Толысбаева, Е.А. Богданова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӨНЕРКӘСІБІНІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН ДАМУ.....	322
Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, Г.Ж. Жумабекова, А.И. Естурлиева, Г.К. Исина ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАР ЕСЕБІ МЕН ТАЛДАУДЫ ДАМУДАҒЫ ЖАҢА АҚПАРАТТЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	339

М.З. Қажыкен, З.Т. Сатпаева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҰТЫНУ СЕБЕТІНЕ ТАЛДАУ.....	359
Д.О. Қалдыбаева, Б.К. Исаева, Л.М. Шаяхметова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АГРАРЛЫҚ САЛАСЫНА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ.....	374
С.Д. Мамбетова, Г.Д. Аманова, К.Ж. Сәдуақасова, Б.С. Қорабаев САЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРІНЕ ЭЛЕКТРОНДЫҚ КОММЕРЦИЯНЫҢ БИЗНЕС-МОДЕЛЬДЕРІНІҢ ӘСЕРІ.....	389
М.Б. Молдажанов, М.А. Баяндин, З.А. Арынова, Б. Қуантқан, Т.В. Діба ҚОНАҚҮЙ ҰЙЫМДАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУЫН МОДЕЛДЕРДІҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ТӘСІЛДЕРІ.....	401
Ә.Ж. Сапарбаев, Е.Е. Гриднева, Г.Ш. Қалиақпарова, К.Ш. Сыздыкова, К.С. Алпысбаев «ЖАСЫЛ» ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ РЕСУРСТАРДЫ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ ЕЛДІҢ АЗЫҚ-ТҮЛІК ҚАУІПСІЗДІГІНІҢ БОЛАШАҒЫ РЕТІНДЕ.....	411
Р.Б. Сартова, Ж.А. Бабажанова, М.А. Жолаева, М.С. Толысбаева, А.Б. Тасмағанбетов АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ЕҢБЕК РЕСУРСТАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....	425

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

- Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Г.Р. Кошанова**
КЕЙС-ТЕХНОЛОГИИ - СОВРЕМЕННАЯ ФОРМА КОНТРОЛЯ И ОЦЕНКИ
УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ УЧАЩИХСЯ.....5
- Г. Акан, С.К. Рахимжанова, С.К. Серикова**
ФОРМИРОВАНИЕ ДОБРОДЕТЕЛЬНЫХ ХАРАКТЕРОВ У СТУДЕНТОВ
ПУТЕМ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ВУЗЕ.....23
- Д.О. Айтенова, А.П. Мынбаева, Д.Н. Байгутова**
ПРЕПОДАВАНИЕ ЛИТЕРАТУРЫ КАРАХАНСКОЙ ЭПОХИ КАК
ОТДЕЛЬНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ.....37
- А.М. Елубай**
КОНЦЕПТУАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ И ВОСПИТАНИЕ: ПОСЛОВИЦЫ
И ПОГОВОРКИ О ЖЕНЩИНЕ НА КАЗАХСКОМ И ТУРЕЦКОМ
ЯЗЫКАХ.....45
- Ф.М. Ержанова, Ж.Б. Ибраева, С.К. Серикова**
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ФОРМ И МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ
НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО.....61
- Д.Б. Ешенкулова, С.Е. Манабаева, Г.А. Омарова, Г.Б. Мауленбердиева,
А.Б. Сикимбаева**
ФОРМИРОВАНИЕ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К
УПРАВЛЕНИЮ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ
СТАРШЕКЛАССНИКОВ.....72
- С.Е. Жильгельдинов, Н.Б. Шамуратова, А.К. Кенжебаева,
Н.К. Тулемисова, Б.К. Сулейменова, Р.Б. Курманалинова**
ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК НОВАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ
ПРАКТИКА.....87
- Ж. Изгаева, З. Смаилова, Г. Баусариева, С. Тлеубай, А. Касымбекова**
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ
ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ НУЛЕВОЙ ФОРМЫ КАЗАХСКОГО
ЯЗЫКА.....98

А.Б. Керимбердина, А.К. Садвакасова, Н.К. Наурызова ПРАКТИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБРАБОТКИ ДАННЫХ В ИСКУССТВЕННЫХ НЕЙРОННЫХ СЕТЯХ.....	111
Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, İsmet Çetin, Ж. Ерахметқызы ОСНОВЫ ЛИТЕРАТУРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ.....	120
Э.К. Куандықова, Ш.Ш. Карбаева, А.Қ. Зиявдинова МЕТОДИКА ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ ГЕОГРАФИИ.....	130
Г.Т. Курбанкулова, А.С. Стамбекова ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЦЕННОСТНОЙ ОРИЕНТАЦИИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	141
А.К. Мамбеталиева, А.Т. Туралбаева ВАЖНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА БУДУЩИМИ УЧИТЕЛЯМИ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ.....	155
М.Е. Рахметов, А.К. Садвакасова ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПЛАТФОРМА С ЭЛЕМЕНТАМИ ДИСТАНЦИОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ КАЗАХСТАНА: ВОЗМОЖНОСТИ И ПРЕИМУЩЕСТВА.....	166
Б.К. Сансызбаева, Ж.Н. Бисенбаева, Н.С. Ашимова, А. Туреханова, С. Рахимжанова КРЕАТИВНО-КОГНИТИВНЫЙ ПОДХОД КАК МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ЛИНГВОМЕТОДИЧЕСКОЙ РЕФЛЕКСИИ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	175
Б. Хасен, Ж. Жумабаева ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СООТВЕТСТВИЯ УЧЕБНИКОВ ПО ПРЕДМЕТУ «МУЗЫКА» ДЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ВОЗРАСТНЫМ ОСОБЕННОСТЯМ УЧАЩИХСЯ.....	189
А.К. Шашаев, А.А. МаксUTOва, Р.Ж. Мрзабаева, Г.С. Махарова, М. Бақытқызы, Г.К. Шашаева ПРОСВЕТИТЕЛЬСКО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ.....	200

ЭКОНОМИКА

- Ж.С. Абдрахманова, А.Б. Моттаева, А.С. Бухатова, С.С. Ургушева**
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЦИФРОВИЗАЦИИ РЫНКА МЕДИЦИНСКИХ
УСЛУГ ПО ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....215
- Л.О. Абылкасимова**
ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ.....229
- Г.И. Ахметова, З.О. Иманбаева, Ж.Қ. Басшиева, Б.Б. Дуйсенбаева,
Ш.Т. Нурғалиева**
РАЗВИТИЕ КЛАСТЕРНОГО УПРАВЛЕНИЯ В ЖИВОТНОВОДСТВЕ
АКТЮБИНСКОГО РЕГИОНА.....242
- Г.Ж. Байбосынова, Б.О. Казыбаев, А.А. Адешова, С.А. Абилдаханова,
А.Р. Калымбетова**
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ КОРПОРАТИВНОГО
УПРАВЛЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....256
- А. Бердибекова, Л.М. Муталиева, Л.М. Шаяхметова**
АНАЛИЗ КОНЪЮНКТУРЫ ВНУТРЕННЕГО ТУРИСТСКОГО РЫНКА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....271
- С.Т. Дошманова, Б.М. Таскарина, М.А. Тлеубергенова, Б.Ж. Болатова,
А.М. Сапарғали**
АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ НАУКИ В КАЗАХСТАНЕ
И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА НАЦИОНАЛЬНУЮ ЭКОНОМИКУ.....282
- А.О. Жагышарова, Ж.У. Тулегенова, Д.М. Мухияева, Г.К. Бекбусинова,
Г.Б. Алина**
АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ НАЛОГОВОГО
АДМИНИСТРИРОВАНИЯ В ПЕРИОД КРИЗИСА COVID.....298
- З.О. Иманбаева, К.Б. Сатымбекова, Б.И. Сатенов, З.А. Бигельдиева,
А.Ж. Зейнуллина**
УЧЕТ СОЦИАЛЬНЫХ ИЗДЕРЖЕК И ИХ АНАЛИЗ В УСЛОВИЯХ
РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА.....308
- А.С. Кадырова, Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, М.С. Толысбаева,
Е.А. Богданова**
РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННОСТИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....322

Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, Г.Ж. Жумабекова, А.И. Естурлиева, Г.К. Исина ФОРМИРОВАНИЕ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В РАЗВИТИИ УЧЕТА И АНАЛИЗА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ.....	339
М.З. Кажыкен, З.Т. Сатпаева АНАЛИЗ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ КОРЗИНЫ В КАЗАХСТАНЕ.....	359
Д.О. Калдыбаева, Б.К. Исаева, Л.М. Шаяхметова ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В АГРАРНУЮ ОТРАСЛЬ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	374
С.Д. Мамбетова, Г.Д. Аманова, К.Ж. Садуакасова, Б.С. Корабаев ВЛИЯНИЕ БИЗНЕС-МОДЕЛЕЙ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ НА НАЛОГОВЫЕ РИСКИ.....	389
М.Б. Молдажанов, М.А. Баяндин, З.А. Арынова, Б. Куанткан, Т.В. Диба МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К МОДЕЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ГОСТИНИЧНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.....	401
А.Д. Сапарбаев, Е.Е. Гриднева, Г.Ш. Калиакпарова, К.Ш. Сыздыкова, К.С. Алпысбаев «ЗЕЛЁНАЯ» ЭКОНОМИКА И РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РЕСУРСОВ КАК ПЕРСПЕКТИВА ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАНЫ.....	411
Р.Б. Сартова, Ж.А. Бабажанова, М.А. Жолаева, М.С. Толысбаева, А.Б. Тасмаганбетов ЭФФЕКТИВНОСТЬ ТРУДОВЫХ РЕСУРСОВ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ.....	425

CONTENTS
PEDAGOGY

E. Abdykerimova, A. Turkmenbaev, B. Kuanbayeva, G. Kochanova CASE TECHNOLOGIES AS A MODERN FORM OF MONITORING AND EVALUATION OF PUPILS ACADEMIC ACHIEVEMENTS.....	5
G. Akhan, S. Rakhimzhanova, S. Serikova FORMATION OF VIRTUE CHARACTERS IN STUDENTS THROUGH TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	23
D. Aitenova, A. Mynbaeva, D. Baigutova TEACHING THE LITERATURE OF THE KARAKHAN ERA AS A SEPARATE DISCIPLINE.....	37
A.M. Elubay CONCEPTUAL EDUCATION AND UPBRINGING: PROVERBS AND SAYINGS ABOUT A WOMAN IN KAZAKH AND TURKISH.....	45
F. Yerzhanova, Zh. Ibrayeva, S. Serikova THE USE OF ACTIVE FORMS AND TEACHING METHODS AT THE LESSONS OF THE RUSSIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE.....	61
D.B. Yeshenkulova, S.E. Manabaeva, G.A. Omarova, G.B. Maulenberdieva, A.B. Sikimbayeva FORMATION OF THE READINESS OF FUTURE TEACHERS TO MANAGE INDEPENDENT LEARNING ACTIVITIES OF MAJOR GRADE STUDENTS.....	72
S.E. Zhilgeldinov, N.B. Shamuratova, A.K. Kenzhebayeva, N.K. Tulemisova, B.K. Suleimenova, R.B. Kurmanalinova DISTANCE LEARNING AS A NEW EDUCATIONAL PRACTICE.....	87
Zh. Iztayeva, Z.Smailova, G. Baussariyeva, S. Tleubay, A. Kassymbekova EFFICIENCY OF USING INFORMATION TECHNOLOGIES IN TEACHING THE ZERO FORM IN THE KAZAKH LANGUAGE.....	98
A. Kerimberdina, A. Sadvakassova, N. Nauryzova EXPERIMENTAL AREAS OF DATA PROCESSING IN ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS.....	111

ZH.B. Kdyralieva, G.S. Baltabayeva, İsmet Çetin, ZH. Erakhmetova
FUNDAMENTALS OF LITERARY PEDAGOGICAL TECHNOLOGY.....120

E.K. Kuandykova, Sh.Sh. Karbaeva, A.K. Ziyavdinova
METHODOLOGY OF PRACTICE-ORIENTED TEACHING OF GEOGRAPHY.....130

G.T. Kurbankulova, A.S. Stambekova
OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF NATIONAL VALUE
ORIENTATION OF FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS.....141

A.K. Mambetalieva, A.T. Turalbayeva
THE IMPORTANCE OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE ELEMENTS
BY FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS.....155

M.E. Rakhmetov, A.K. Sadvakassova
EDUCATIONAL PLATFORM WITH ELEMENTS OF DISTANCE LEARNING
TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS
OF KAZAKHSTAN: FEATURES AND BENEFITS.....166

**B. Sansyzbayeva, Zh. Bissenbayeva, N. Ashimova, A. Turekhanova,
S. Rakhimzhanova**
CREATIVE-COGNITIVE APPROACH AS A METHODOLOGICAL BASIS
FOR THE FORMATION OF LINGUISTIC AND METHODOLOGICAL
REFLECTION IN FUTURE TEACHERS OF THE ENGLISH
LANGUAGE.....175

B. Hasen, Zh. Zhumabayeva
CORRESPONDENCE OF "MUSIC" TEXTBOOKS FOR PRIMARY SCHOOL
TO STUDENTS' AGE CHARACTERISTICS FROM A PSYCHOLINGUISTIC
POINT OF VIEW.....189

**A.K. Shashaev, A.A. Maksutova, R.Zh. Mirzabekova, G.S. Makharova,
M. Bakhytkyzy, G.K. Shashayeva**
EDUCATIONAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITY OF THE KAZAKH
INTELLIGENTSIA.....200

EKONOMICS

Zh.S. Abdrakhmanova, A.B. Mottayeva, A.S. Bukhatova, S.S. Urgusheva
EFFICIENCY OF DIGITALIZATION OF THE MEDICAL SERVICES
MARKET IN THE EAST KAZAKHSTAN REGION.....215

L. Abylkassimova
KEY TRENDS AND PROSPECTS OF ECOLOGICAL TOURISM
DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN.....229

G.I. Akhmetova, Z.O. Imanbaeva, Zh.K. Bashieva, B.B. Duysenbayeva, Sh.T. Nurgalieva DEVELOPMENT OF CLUSTER MANAGEMENT IN ANIMAL HUSBANDRY IN AKTOBE REGION.....	242
G.J. Baybosynova, B.O. Kazybayev, A.A. Adeshova, S.A. Abildakhanova, A.R. Kalymbetova THEORY AND PRACTICE OF CORPORATE GOVERNANCE STRATEGY IMPLEMENTATION IN KAZAKHSTAN.....	256
A. Berdibekova, L.M. Mutalieva, L.M. Shayakhmetova ANALYSIS OF THE CONJUNCTURE OF THE DOMESTIC TOURIST MARKET OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	271
S.T. Doshmanova, B.M. Taskarina, M.A. Tleubergenova, B.Zh. Bolatova, A.M. Sapargali ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF SCIENCE IN KAZAKHSTAN AND ITS IMPACT ON THE NATIONAL ECONOMY.....	282
A.O. Zhagyparova, Zh.U. Tulegenova, D.M. Mukhiyayeva, G.K. Bekbusinova, G. Alina ANALYSIS AND EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF TAX ADMINISTRATION DURING THE CRISIS COVID.....	298
Z.O. Imanbayeva, K. Satymbekova, B. Satenov, Z. Bigeldiyeva, A. Zeinullina ACCOUNTING FOR SOCIAL COSTS AND THEIR ANALYSIS IN THE CONDITIONS OF STATE DEVELOPMENT.....	308
A. Kadyrova, N. Davletbayeva, Z. Babazhanova, M. Tolysbayeva, Y. Bogdanova DEVELOPMENT OF THE INNOVATIVE POTENTIAL OF THE INDUSTRY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	322
B.S. Korabaev, G.D. Amanova, G.Zh. Zhumabekova, A.I. Yesturliyeva, G.K. Isina FORMATION OF NEW INFORMATION ECONOMIC SYSTEMS IN THE DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL COST ACCOUNTING AND ANALYSIS.....	339
M. Kazhyken, Z. Satpayeva THE ANALYSIS OF THE CONSUMER BASKET IN KAZAKHSTAN.....	359

D.O. Kaldybaeva, B.K. Isaeva, L.M. Shayakhmetova

THE MAIN DIRECTIONS OF ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF THE INTRODUCTION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....374

S.D. Mambetova, G.D. Amanova, K.Zh. Saduakassova, B.S. Korabaev

THE IMPACT OF E-COMMERCE BUSINESS MODELS ON TAX RISKS.....389

M. Moldazhanov, M. Bayandin, Z. Arynova, B. Kuantkan, T. Diba

METHODOLOGICAL APPROACHES TO MODELING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF HOTEL ORGANIZATIONS.....401

A.D. Saparbayev, Y.E. Gridneva, G.Sh. Kaliakparova, K.Sh. Syzdykova, K.S. Alpysbayev

“GREEN” ECONOMY AND RATIONAL USE OF RESOURCES AS A PROSPECT FOR FOOD SECURITY OF THE COUNTRY.....411

R. Sartova, Z. Babazhanova, M. Zholayeva, M. Tolysbayeva, A. Tasmaganbetov

EFFICIENCY OF LABOR RESOURCES IN AGRICULTURE.....425

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www: nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Заместитель директор отдела издания научных журналов НАН РК *Р. Жәліқызы*

Редакторы: *М.С. Ахметова, Д.С. Аленов*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 15.12.2022.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

27,5 п.л. Тираж 300. Заказ 6.